

Piata lod'

Az ötödik hajó

KOMPANIKOVÁ,
Monika
„Mantis”
Magyar Lettre
Internationale, 52

„Az ötödik hajó”
(regényrészlet)
(Pénzes Tímea
ford.)
Magyar Lettre
Internationale, 94

MÁSFÉL ÓRA telt el az utolsó etetés óta. Fél kettő volt. Az én legutolsó teljes értékű étkezésem óta pedig több mint huszonnégy óra. Vacsorára joghurtot ettem, reggelire két vacak kiflit. Ebédre egy kiflit lekvárral, és szedret. Csikarni kezdett a hasam.

Valahogy meg kell oldanom az ételproblémát, gondoltam, de amíg egy terv kidolgozásán törtem a fejem, hirtelen és nagyon hangosan felébredt Adela. Váratlanul, figyelmeztetés és nyilvánvaló ok nélkül szívzaggató, idegtépő ordításba kezdett. Felriadt Jakub is, de elég volt kivinnem a kocsiba és egy kicsit megringatnom, megint talált egy zsinórt, amivel csöndben eljátszadozott.

Adelával nehezebb volt a helyzet. Ide-oda tekergett és erős görcsökben fetrengett, és az élete néhány hónapja során felhalmozott minden erejével arra törekedett, hogy kicsússzon az öléseimből, eltoljon és megüssön, hogy a legveszélyesebb mozdulatokat tegye, amilyenekre nem voltam felkészülve. Nem hagyhattam az ágyon, mivel leeshetett volna, de megtartani sem tudtam. Valahogy sikerült a padlóra dobnom a pokrócot és a lábammal megigazgatnom, majd ráraknom a vonagló gyereket. Adela úgy ordított, hogy majd' megfulladt. Szaladgáltam körülötte, játékokat mutogattam neki, simogattam, felemeltem és leraktam. Amikor görcsbe merevedett, és hirtelen abbahagyta a sírást és a lélegzést is, minden erőmet összeszedve megráztam, hogy magához térjen és levegőhöz jusson.

Amikor semmi sem segített, kifutottam, mintha arra számítottam volna, hogy valahol a fűben vagy a fán egy csodatévő játékra lelek, ami megnyugtatja. A nyaraló előtt mélyen kilélegeztem a levegőt. Egész testemben remegtem. Eszembe jutott, hogy biztosan megint megehezett, így hát ismét befutottam, beleöntöttem a mosatlan üvegbe a már majdnem hideg vizet és csak úgy kutyafuttában elkevertem benne a tejpört. Adela ide-oda forgott az egyik oldaláról a másikra, és mire beletaláltam a cumival a szájába, az egész arca nedves lett, a szeme is telement tejjel, tejes volt a ruhája és a nyaka mögött is. Megint fuldokolni kezdett, de úgy gondoltam, hogy ha megtartom a szájában az üveget és figyelmen kívül hagyom a nyivákolását, felfogja, hogy a torkán tej folyik lefelé, és elkezd rendesen inni.

Adelának nem maradt más választása, mint hogy nyelje a fehérre színeződött vizet. Amikor fél üveggel megivott, kitolta a nyelvét a cumit és furcsa bugyborékoló köhögésbe kezdett. A tej folyini kezdett az orrlukaiból. Megint fuldoklás környékezte, de már annyira kimerült, hogy hagyta, hogy felemeljem és a padló felé fordított arccal hordozzam. A padlót tej borította, a gyűrött pokrócot a sarokba rúgtam, nehogy megbotoljak benne, a játékok szanaszét hevertek, a kályhát fehér por vette körül. A tűz kialudt és a nyaralóban állt a füst.

Adela megnyugodott. Leizzadt és át kellett öltöztetnem. A hasára fektettem, körberaktam játékokkal. Kifutottam, hogy ellenőrizzem Jakubot. Jakub a babakocsiban szintén átfordult a hasára, de az ikerbabakocsi szerencsére nagyon tágas és mély volt, így nem állt fenn annak a veszélye, hogy kiesik belőle.

Arra gondoltam, hogy bizonyára jobb lenne mindkettőt szemmel tartanom, hogy ne kelljen folyton fel-alá futkosnom. Kezdek kicsit összesűrűsödni a dolgok. A két gyerek tényleg egy kicsit sok volt, de még mindig úgy gondoltam, hogy ezek csak amolyan kezdeti nehézségek, amik elmúlnak, amint mindketten jóllaknak, száraz ruhát és új pelenkát kapnak. Aztán jöhet a játék és a kényeztetés ideje.

A VALÓSÁG azonban teljesen másképp festett. Épp hogy csak sikeresen és nagyobb problémák nélkül átöltöztettem Adelát, Jakub, akit már két órával korábban át kellett volna csomagolnom, teljesen átázta a pelenkáját. Amíg át-pelenkáztam és átöltöztettem Jakubot, Adela ismét felsírt, és csak az ide-oda

hordozás meg a rázogató nyugtatta meg. Amíg a nyugós, magára hagyott Jakub a babakocsiban nyöszörgött, Adelával a kertben sétáltam. Gázoltam a magas fűben, és közben azon töprengtem, hogy ha lesz egy cseppnyi időm, legalább a kert egy kis részét lekaszálok, hogy ne fáraszam ki magam feleslegesen, és hogy az altatás számomra is kellemes időtöltés legyen.

Az volt a tervem, hogy délután lefektetem a gyerekeket, elaltatom őket, lekaszálok a fűvet, szerzek valamilyen ételt, mindent szépen elmosok és szusszanok egyet. Kezdem elfáradni és elálmosodni. Fájt a hasam. Ettem legalább szedret, de csak kényszerből, hogy megtöltssem az ürességet a gyomromban. Amikor már nem volt erőm Adela hordozásához, beletettem a kocsiba és mindkettőjüket a kertben tologattam, ami a magas fű és a kavicsok miatt elég megerőltető volt. A növények szárai belegabalyodtak a kerekékbe, a babakocsi nehéz volt és ügyetlenül mozgott.

TAVALY TÉLEN a nyugdíjasok leszórták hamuval és salakkal az egyetlen dombrukat, ahonnan le tudtunk ereszkedni. Egy másfél méter magas, nyomorúságos vakondtúrát, amit decemberben sikerült felépítenünk a panelházak között az egész lakótelepről összehordott hóból. Nem hagytuk magunkat, gyertyákkal befagyúztuk a szánkóink alját, hogy ne szikrázzanak, és a salakon meg a csupasz betonon is szánkóztunk. A nyugdíjasok karácsony előtti csöndre vágytak, mi meg végre kiadós szánkózásra. A mi harci kedvünk mindig tovább kitartott, és míg a felháborodott felnőttek eltökélték magukat a küzdelem folytatására, újabb hó hullott, ami összefüggő rétegben belepte egész Pozsonyt, a szőlőskertek lejtőivel együtt. Búcsút vettünk a lapos lakótelep közepén emelkedő fekete dombtól, és átvonultunk a szőlőskertekbe.

A BABAKOCSI vad rángatása végre elaltatta a gyerekeket. A kocsit beállítottam a nyaraló árnyékába. Fél négy volt. A levegő lehűlt, az ég beborult. Az idő felfoghatatlanul gyorsan telt. A hasam már úgy fájt, hogy semmi más nem járt az eszemben. A nyaralóban egy flakon ketchupon kívül nem találtam semmi ehetőt. Az alma éretlen volt, az egres hamarabb lehullott, mint megérett, a szedertől már felfordult a gyomrom. Az egyetlen, ami az eszembe jutott, a szomszéd nyaraló átkutatása volt. Gyorsan kellett döntenem, mert a gyerekek ismét felébredhettek. Már nem reménykedtem abban, hogy az ikekről alkotott elképzeléseim alapján egyszerre fognak aludni, csecsemőként pedig hosszan és békésen.

Átmásztam hát a kerítésen, egy kövel betörttem az ablakot, bemásztam rajta, és átkutatam az egész nyaralót. A szekrényben huszonnégy halkonzervet találtam és körülbelül ötven grúz teásdobozt. A dizájn alapján az élelmiszerek a régmúltból származtak, a felirat alapján pedig ismeretlen országból. A fehér lepedék lepte, savanykás szagú szalonnadarabot ott hagytam az ajtó mögött, egy csomag tészta pedig magammal vittem. A kerítésen átdobtam néhány öl fát is, egy nagy üres kartondobozt és egy tiszta lavórt. A dobozt megraktam fával, a lavórt kint hagytam.

A ketchupos tészta az ismét felébredő Adela nyöszörgése közben készíttettem el. Megint be kellett vinnem a nyaralóba, hogy fel ne ébressze Jakubot. Felment bennem a pumpa. Adela úgy nyávogott, mint egy éhes kiscica, a tűz a kályhában megint gyorsan kialudt, és a nyaralót csípős füst töltötte meg. A tészta nem és nem sikerült beleraknom a számba.

A KERT egyszerűen nagyon szűkösnek bizonyult. Szükségem volt egy kis futásra, hogy lehűtsem izzó agytekervényeim, amiknek két hónap csökkenett üzemmód után hirtelen ismét teljes gőzzel kellett működésbe lépniük, és egy csomó megoldandó probléma tornyosult előttük. Nem mertem magukra hagyni a gyerekeket, de amikor Adela megint nyilvánvaló ok nélkül teljes tor-

kaszakadtából sivalkodni kezdett, betelt a pohár, és mint az eszeveszett, kirohantam az útra, és elindultam a dombon lefelé a vasútállomáshoz. Körülbelül száz méter futás után annyira kitisztult a fejem, hogy észhez tértem és visszarohtam a gyermekeimhez.

Szégelyltem magam. Felsültem. Rögtön az első napon felsültem, mivel nem bírtam hallgatni a gyereksírást, egy ilyen mindennapos sírást. Első alkalommal komolyan kétségbe vontam, hogy tudok-e gondoskodni a gyerekekről. Mindennapos sírás volt, nem több, nem kevesebb. Nem történt semmi komoly... hogyan reagálhattam így? Olyan eszement vagyok én, mint Dorota? Vagy mint Lucia? Hiszen nem dughatom a fejem az első felmerülő problémánál a homokba, hogy csak akkor húzzam ki belőle, amikor majd véget ér a háború. Ez Lucia életstratégiája: el a kezekkel a problémáktól!

Ünnepélyesen megesküdtem a két gyerek életére, hogy soha többé nem leszek ennyire gyáva.

ESZEMBE JUTOTT az a nap, amikor a fürdőszobában rátaláltam Irenára. Megkövülten álltam a fürdőszoba küszöbén, és néztem az idős asszony aszott testét. Önkéntelenül az ajtó alá toltam a lábam, hogy a laminált ajtó a begőbített lábak nyomása alatt ki ne vágódjon és fel ne tárja előttem az egész meztelen valóságot. Aztán valami átkattant a fejemben, mint amikor két mágnes megtalálja a megfelelő pozíciót, és lassan, megfontoltan mérlegelni kezdtem a további teendőket.

Irena halott volt és meztelen. Nem nyújtott kellemes látványt. A legrosszabb az volt, hogy nem láttam az arcát. Nem az én Irena nagymamám volt. Csak egy mosógépnek dőlt, fej nélküli test.

Letakartam hát egy fehér lepedővel, amiért megdicsértek a mentősök, akiket később kihívtam. Legelőször a tűzoltókat hívtam, de ez a koromra és a helyzetre való tekintettel nem volt felsülésnek nevezhető. Semmihez sem nyúltam, amiért megdicsértek a rendőrök, akiket a tűzoltók hívtak ki. Kikapcsoltam az elektromos radiátort, máig sem tudom, miért. A rendőröknek azt mondtam, hogy a szomszédasszony felügyel rám, és nála várom meg az anyukámat. Senki sem ellenőrizte. Nem küldtek ki hozzám istápoló pszichológust. Amíg a lakásban voltak, a köztes emeleten várakoztam, és párbeszédet színleltem a szomszédasszonnyal. Aztán hazamentem, elvettem Irena matracá alól egy százast, és elmentem kofolát és sült krumplit venni. Luciát a lépcsőkön vártam meg. Semmi esetre sem akartam egyedül lenni a lakásban.

JÓT TETT, hogy lefutottam a dombról. A szorongás szertefoszlott, a sírás már nem tűnt annyira iszonyúnak. Tiszta fejjel forraltam a nyávogó Adelaának tejet, és kihordtam az összes koszos edényt. A mosogatnivalót a vízvezeték mellett hagytam a lavórban, abban a reményben, hogy még azelőtt elmosom, hogy szükségem lenne rá. Útközben ellenőriztem az alvó Jakubot.

Olyan volt, mintha egy nagy körhintán pörögnék. Az ember folyton ugyanazokat a dolgokat érzékeli, ugyanolyan sorrendben és túlságosan rövid időközben, úgyhogy hamar telítődik és kifárad. Az iram minden örömtől megfoszt. Nem engedhettem meg magamnak többet, csak egy pillantást az alvó Jakubra, kissé nyitott szájjára és gyorsan emelkedő mellkasára, mivel tartanom kellett Adela cumisüvegét. Amikor megitta a tejet, függőlegesen hordtam őt a kertben, hogy a tej lefolyjon egészen a gyomrába és ne bukkanjon elő olyan helyekről, ahonnan nem kellene. A két fuldoklós jelenet után eljutott a tudatomig, hogy Adela gyomra olyan, mint egy fedő nélküli fazék, amelyből kikívánczik a folyadék. Az egyedüli, ami segített, a karon cipelés volt.

Amíg Adela hurcoltam, Jakubnak egyedül kellett maradnia. Jól működő gyomrának köszönhetően eleven és erős volt, és át tudott fordulni a hasára meg vissza. Ügyelnem kellett, hogy le ne guruljon az ágyról és fel ne borítsa a babakocsit. Minden rajta kellett tartanom a szememet, és több dolgot kellett végezni egy időben. Már nem fenyegetett az, hogy ölbe tett kézzel üldögéljek és élvezzem a kölcsönvett anyaságot.

Hatkor elkészítettem a cumisüvegbe az utolsó adag tejet. Most Jakub igényelte az adagját, így hát ő kapta meg az üveget. Az elszíneződött víz nem igazán nyugtatta meg, az éhség nyugtalanná és izgatottá tette, és a cumi sem segített. Ez nagyon elkedvetlenített, mert ez idáig ő volt az én napocskám, aki derűjével és melegével megnyugtatót. Tejet kellett szerezniem.

A GYEREKEKET A NYARALÓBAN HAGYTAM. Jakubnak spárgát kötöttem a derekára és odakötöttem az ágy egyik végéhez, hogy le ne essen, Adelaát a szemközti oldalon barikádoztam el a pokrócok és a játékok közé. A kályhában eloltottam a parázsló széndarabokat, és becsuktam a zsalukat. A babakocsit egy hullámpala alá rejtettem, hogy ne látszódjon. Becsuktam a kaput, bezártam. A kertváros belsőbb részeit vettem célba. Minden kerítésnél megálltam és felmértem, mennyire valószínű, hogy valamelyik kertés házban a tulajok tartós tejet tartanak. Augusztus végén, szüret idején a kertváros meglepően kihalt volt. A távolban csak két füstölő tűzhelyet pillantottam meg. Valaki

Polgár Anikó

Számolás

*Kívágták a fákat.
Hogy számolom meg őket,
egyessel kezdve,
abogy szoktam máskor is?
Ha itt voltak, de nincsenek,
csak hátulról kezdhetem
a számolást. De tudnom kéne
azt is, mennyi volt,
különben nem jutok el
visszafelé számolva
soha az egyesig.*

Farönkdöngölés

*Kívágtak itt egy nagy fasort.
A járda mellett sok járónk.
Ugrálok, nézd az egyiken:
a földbe döngölöm bele,
hogy nyissa száját s nyelje le.
Bekapta s böffentett nagyot.
Én gyorsan ugrottam, nehogy
befaljon: az sok lenne már,
megülné gyomrát, bányina is,
s míg engem öklendezne ki,
visszaköpné a rönköit is,
hiába dolgoztam vele.*

A visszánőtt fa

*Kívágták először a fákat,
aztán a legnagyobbat visszatették.
Ügyes volt: visszánőtt bamar.
Nem billegett, mikor rárakták a rönkre,
csak kapaszkodott és kibízta magát.
Rá is tapadt rendszeren,
nyugodtan nekidőlhetsz.
De ha visszateszik a legkisebbet is,
azzal vigyázz!
Rosszalkodós, ferdén áll majd direkt,
s ha összeveszik a rönkkel,
csak azért is még egyszer kidől.*

Napbanéző

*A szemem színes ceruza.
Nézz fel, bunyoríts,
hogy meglásd, mit csináltam!
Én búztam a nap mellé ennyi csíkot,
és én rajzoltam a köröket is.
Ha akarom, el is mozdítom a napot:
csak rá kell nézmem szigorúan,
s már szót is fogad,
jön utánam, bármerre is megyek.
Gyere, te tűzsárga kutylus,
csóváld a farkad,
te szelíd bebemót!*

az első lehullott falevelektől szabadult meg, vagy hajléktalanok főztek gulyást. Nem tudtam, mi lenne jobb, megpróbálni betörni egy bezárt nyaraló ablakát, amelyikről tudom, hogy gyakran látogatják nyugdíjasok, vagy kirabolni egy nyitott nyaralót, amelyeknek a tulajai szüretelnek.

Legelőször egy idős asszonynál próbálkoztam, aki térdepelve gyomlált egy veteményest. Kézmozdulatai lassúk és szaggattak voltak, akár egy mari-onettfiguráé. Nem törtem a fejem sokáig. Egy virágzó hibiszkusz bokor mögül átugráltam egészen a kerti lakhoz, aminek tárva hagyott ajtaja már messziről a belső megtekintésére csábított. Átkutattam az improvizált konyhában a szekrényeket, a hagymás dobozokat, a nejlonszatyrokot, a vödöröket. Sem tejet, sem egyéb enivalót nem találtam.

Az idős emberek levegőből és emlékekből élnek, ahogy Irena is, gondoltam csalódottan, de minden esetre legalább egy százast elhoztam az asztalon heverő pénztárcából. Csak egy pillanatilag tétováztam. A nő háta mögött indi-ánugrásokkal visszajutottam az útra, és tovább folytattam a keresést. Hiába siettem, úgy éreztem, hogy már egy örökkévalóság telt el, és a papírpénzen kívül, amitől a gyerekek nem laknak jól, semmit nem szereztem.

BETÖRTEM egy kis ablakot egy kipofozott, frissen festett nyaralón a kertváros végén. Találtam fűszereket, lisztet, valamilyen befőtteket, öngyújtót és három sört. Csak az öngyújtót és a lisztet vittem magammal. Az üvegdarabokat a verandáról a hervadt lobéliák közé söpörtem a lábammal.

Tovább folytattam az utam a szőlőfölközti mezsgyén egészen egy magányos, benőtt kertig, ami félszigetként ékelődött a szőlőültetvények közé. A félsziget közepéből egy vékony füstcsík kígyózott. Addig jártam körbe a kerítést, amíg egy résre nem bukkantam. A kerítés mögött, a mogyoróbokrok és a megvadult szőlőcserjék közt páfrányféleség és kukorica nőtt, errefelé elég szokatlan növények. A durva kukoricaszárak közt kúszással jól meg lehetett közelíteni egészen a kert közepéig. A papírcsákóba csomagolt lisztet a fűben hagytam, hogy tele kezem ne akadályozzon a mozgásban. A benőtt sziget közepén egy hullámpalából és deszkából összetakolt házikó állt, a házikó mellett valamilyen szárító, amiben fűcsomók lógtak, a szárító előtt egy régi íróasztal kiszaggatott fiókokkal, és az asztal mögött két körülbelül húszéves srác, akik a szárított növénykötegeket osztályozták, szeletelték vagy aprították, vagy valami ilyesmit csináltak velük. Cigiztek. Nem beszélgettek, csak elmélyülten válogatták a széteső leveleket. Egy kicsit néztem őket, de elfoglaltságuk még kevésbé volt érdekes, mint az idős asszony veteményese. Még csak szépek sem voltak. Pattanás pattanás hátán, meg piszkos, sötét ruhák. Az ilyeneknek Luciánál is jól menne soruk. Lucia maga vetkőztetné le őket, berakná őket a kádba, mint a savanyúnak való uborkát a főzetbe, szánakozna felletük, és ha azt szeretnék, megengedné, hogy a tulajdon ágyában aludjanak.

Körülbelül fél liter tejet találtam egy nyitott kartondobozban és egyéb felbontott élelmiszereket egy másik dobozban, ami a fűben hevert a viskó és a szárító között. Átküszni a szárítóhoz és elvinni a tejet körülbelül annyira volt nehéz, mint elmenni az önkiszolgálóba és fizetés nélkül lelépni. Elég volt egy kis tapasztalat, meg az éhség. És a bizonyosság, hogy még ha elkapnának is, sem történhet egy iskolai megrovásnál rosszabb. A befűvezett srácok határozottan nem tudtak volna keresztülvágni a kukoricáson és betalálni a fejükkel a kerítésen tártongó résbe. Megszöknék előlük, még mielőtt feltápaszkodnának a felfordított ládáikról. Elvettem két Horalky nápolyit, és a pólóm alá dugtam.

Szaladtam vissza a kisúton. Amikor többé-kevésbé sikeresen elvégeztem a küldetést, az augusztusi ég elsötétült, acélszürke felhők összefüggő rétege takarta. A szőlőskertekre elkezdett ereszkedni az alkonyat, a levegő lehűlt. Ez eléggé elvette a kedvem, mert a közelgő este semmi jót nem ígért. Még mindig nem döntöttem el, hogy a nyaralóban maradok-e a gyerekekkel, vagy elmegyünk a lakótelepre. Itt néha kimaradozik az áram, és nagy viharok után a víz ellepi a parcellát. De nem úgy nézett ki, mintha vihar közeledne, inkább apró szemű, huzamos eső.

(regényrészlet)

PÉNZES TÍMEA FORDÍTÁSA